

STRIPS, GE(NE)GEERDE KUNST?

Jan Cumps

 DAVIDSFONDS
Keerbergen

18 & 25 november – 2 & 9 december 2020

- Module 1 (18/11): Laat ze strips lezen! (algemene inleiding)
- Module 2 (25/11): Strips, taal en (een vleugje) literatuur
- Module 3 (02/12): Strips, angst en schoonheid (ziekte en handicap)
- Module 4 (09/12): Strips en de 'graphic novel' (!)

Alle cursisten ontvangen:

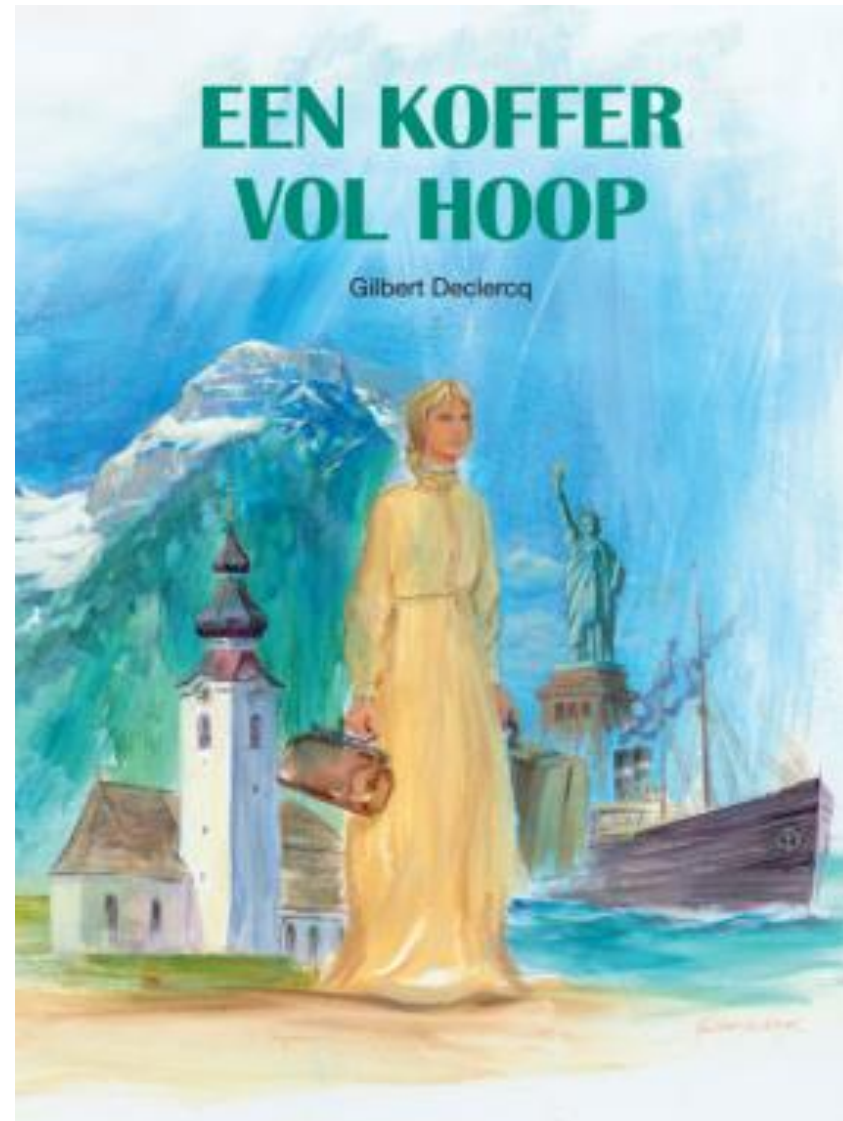
- een exemplaar van het **boek** *Laat ze strips lezen! Informatie en suggesties voor school, thuis en bibliotheek* (Cumps & Morissens)
- een exemplaar van het **stripalbum** *Een koffer vol hoop* van striptekenaar Gilbert Declercq, die aanwezig zal zijn op 25/11
- een exemplaar van het **stripalbum** *The Balance of Power. A Cold War Adventure* (uitg. H. Claeys – Declercq & De Craene; vertaling (Cumps & McMartin) van *Het bedreigde evenwicht* (uitg. Die Keure)

Zie afbeelding van de covers in de volgende dia's

Jan Cumps &
Kurt Morissens
Laat ze strips lezen!
*Informatie en suggesties
voor school, thuis en
bibliotheek*

Gilbert Declercq
Een koffer vol hoop (2017)

KU LEUVEN

INSTITUUT VOOR LEVENDE TALEN

THE BALANCE OF POWER

A COLD WAR ADVENTURE

1. Laat ze strips lezen!

18 november 2020

Stripmenu

Aperitief

Laat ze strips lezen!

Voorgerecht

Hoe verderfelijk is leesluiheid?

Hoofdgerecht

Oude en nieuwe strips

Nagerecht

Een duik in de stripkoffer

Digestief

Wat hebben we geleerd
vandaag?

Aperitief: 'Laat ze strips lezen!'

Voorgerecht: Hoe verderfelijk is leesluiheid?

1. Verderfelijk?
2. Leesluiheid?

Hoofdgerecht:

1. 'Graphic novel': meer dan vermaak...
2. De acht sterktes van de 'graphic novel'
3. De 'graphic novel': *what's in a name?*
4. Kenmerken van een goede 'strip'...
5. Actief gebruik van strips
6. Strips en taal
7. 'Graphic novel' en literatuur
8. Strips en 'vrouwtjes van papier'
9. Strips: een kritische visie...

Nagerecht: Een duik in de stripkoffer

Digestief: Wat hebben we geleerd vandaag?

2. Strips, 'taal' en (een vleugje) literatuur

25 november 2020

TAAL

KU LEUVEN

INSTITUUT VOOR LEVENDE TALEN

Jan Kruis en studio Kruis (NL)

Jan, Jans en de kinderen

Een stripboek. Tja, dat kun je nu niet voorstellen, maar in mijn jeugd mocht dat niet, stripboeken waren uit den boze.

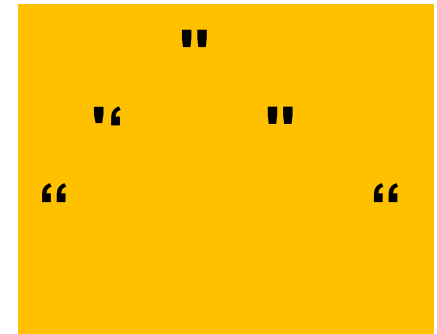
Echt?

Ik hoor het de bovenmeester nog zeggen: « Minderwaardige lectuur, **verderfelijk!** Rare verhaaltjes met plaatjes. Daar verpest je je ogen mee! »

Nou ja, wat gemeen!

Tja, zo ging dat vroeger, meid.
Maar gelukkig zijn de tijden
veranderd, dus
geniet er maar van.

Strips, taal ... en spelling

SPELLING EN TAAL: EEN GESPANNEN VERHOUDING

– “Dit landschap **vervormd** (sic) geluiden zodat het onmogelijk is om precies te bepalen waar.”

(Ken Broeders, *Vorbij de Steen 4: De Drakenmeester*, p. 31, plaatje 7)

– “Onze orde wordt **bedreigt** (sic), moeder Nirhema!”

(Ken Broeders, *Vorbij de Steen 4: De Drakenmeester*, p. 46, plaatje 3)

– “Het gaat om dat boek dat ik gelezen heb!! Hoe **wordt** (sic) ik een doemdenker...

(Erik Schreurs, *Het gelijk van George Orwell??? 1984*, p. 2)

– “Op een dag zat hij naast het bed van een oude man... Wat later **sneedt** (sic) hij die man open.”

(Thomas du Caju & Luc Morjaeu, *Sabbatini. De Codex Robotica*, p. 39)

– “Wonderlijk... Da Vinci heeft het klaargespeeld. Hij **mistte** (sic) alleen een krachtbron om zijn nieuwe mens aan te drijven.”

(Thomas du Caju & Luc Morjaeu, *Sabbatini. De Codex Robotica*, p. 45)

**De taal van...
kleur**

Jan Cumps
Kleur in strips.
Strips en kleur

Jan Cumps

KLEUR IN STRIPS
STRIPS EN KLEUR

BONTE ©

**De taal van...
'covers'**

JAN BOSSCHAERT RUBEN BOON BART MAESSEN

Getekend DAMIAAN

Van Halewyck

Pater Damiaan (1840-1889) is een van de allergrootste Belgen. Zijn solidariteit – over grenzen van nationaliteit, huidskleur, geloof en levensbeschouwing heen – dient nog steeds als inspiratie. Maar hoe leidde het pad van Jozef De Veuster, een jonge priester uit Tremelo, naar Molokai, waar hij als mensenrechtenactivist avant la lettre opkwam voor zieken die uit de maatschappij waren verbannen?

In *Getekend Damiaan* vertellen Bart Maessen en Ruben Boon het indrukwekkende verhaal van Damiiaans tocht, van Tremelo via Leuven en Parijs naar de Hawai-eilanden. Jan Bosschaert illustreerde het verhaal op onnavolgbare wijze. Deze Damiaan-strip is een onmisbare inspiratiebron voor jong en oud.

 Van Halewyck
vanhalewyck.be

KU LEUVEN

INSTITUUT VOOR LEVENDE TALEN

De taal van...

CENSUUR!

Kuifje op **de Iraanse markt:**

De juwelen van Bianca Castafiore:

- donkerder kousen
- langere mouwen
- kleinere halsopening jurk
- Haddock drinkt... limonade

Marjane Satrapi
Persepolis

Marjane Satrapi
Persepolis

Met *Persepolis*, een semi-autobiografie over leven en lijden in Iran, scoorde de Iraanse tekenares Marjane Satrapi in het Westen een hit.

In het Oosten werd de strip veeleer **negatief en zelfs agressief ontvangen.**

Libië omschreef het als **een belediging voor de islam.**

In eigen land (Iran) werd Satrapi door de overheid **beschouwd als een verraadster van haar eigen religie.**

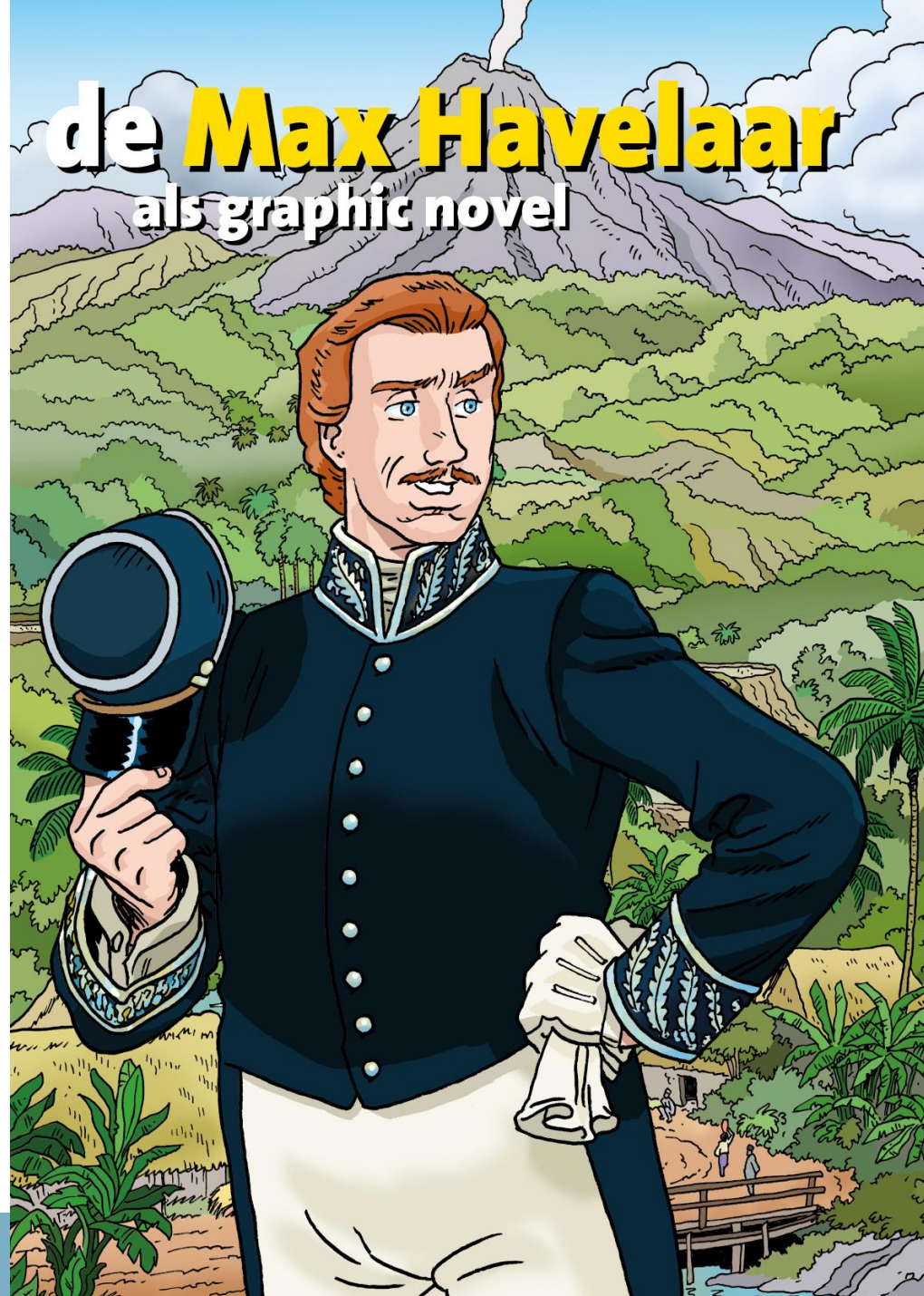
LITERATUUR

KU LEUVEN

INSTITUUT VOOR LEVENDE TALEN

de **Max Havelaar**
als graphic novel

Multatuli +
Heuvel, Waterschoot & Burgazzoli
Max Havelaar

KU LEUVEN

STITUUT VOOR LEVENDE TALEN

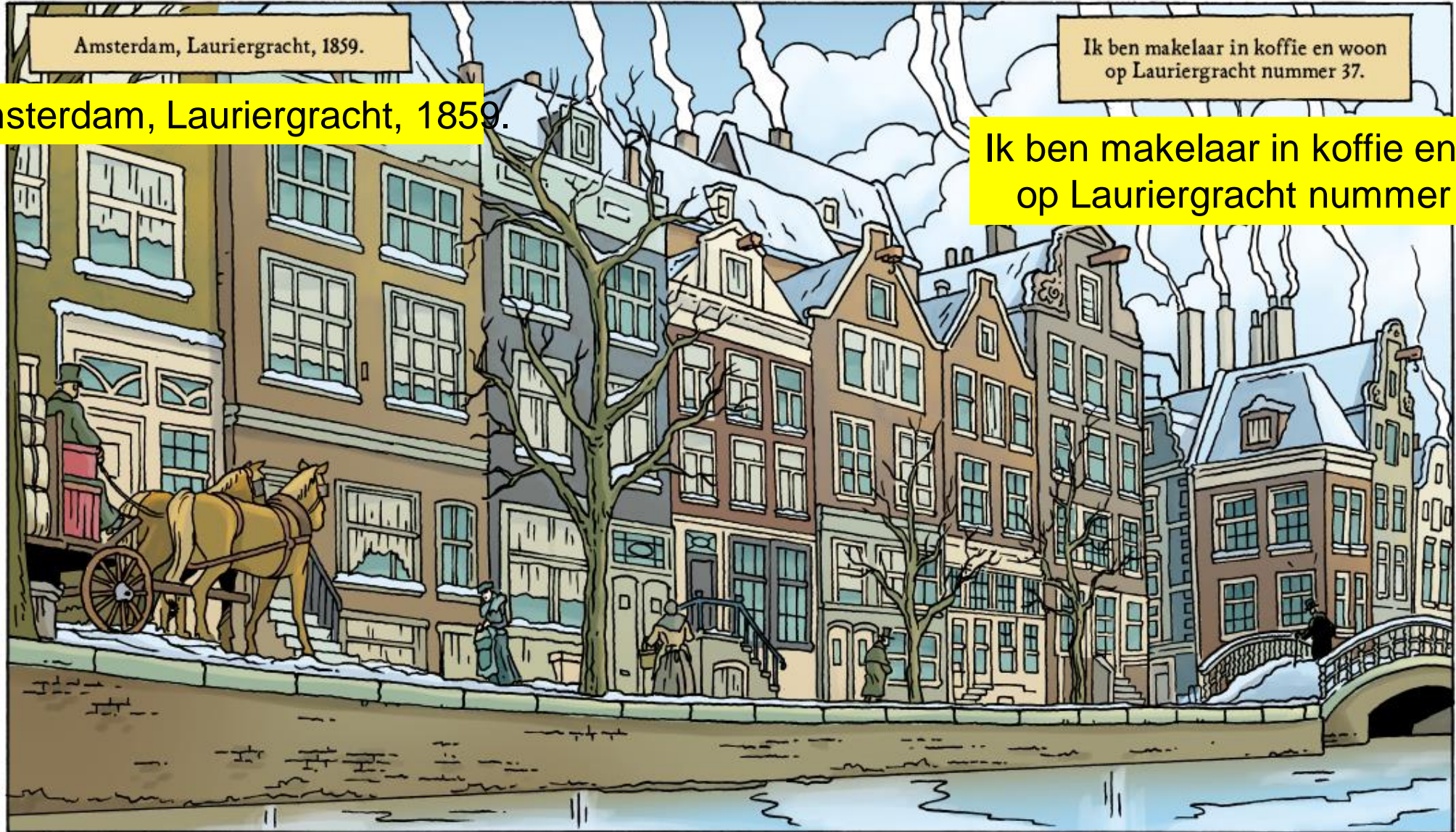
MAX HAVELAAR

Amsterdam, Lauriergracht, 1859.

Amsterdam, Lauriergracht, 1859.

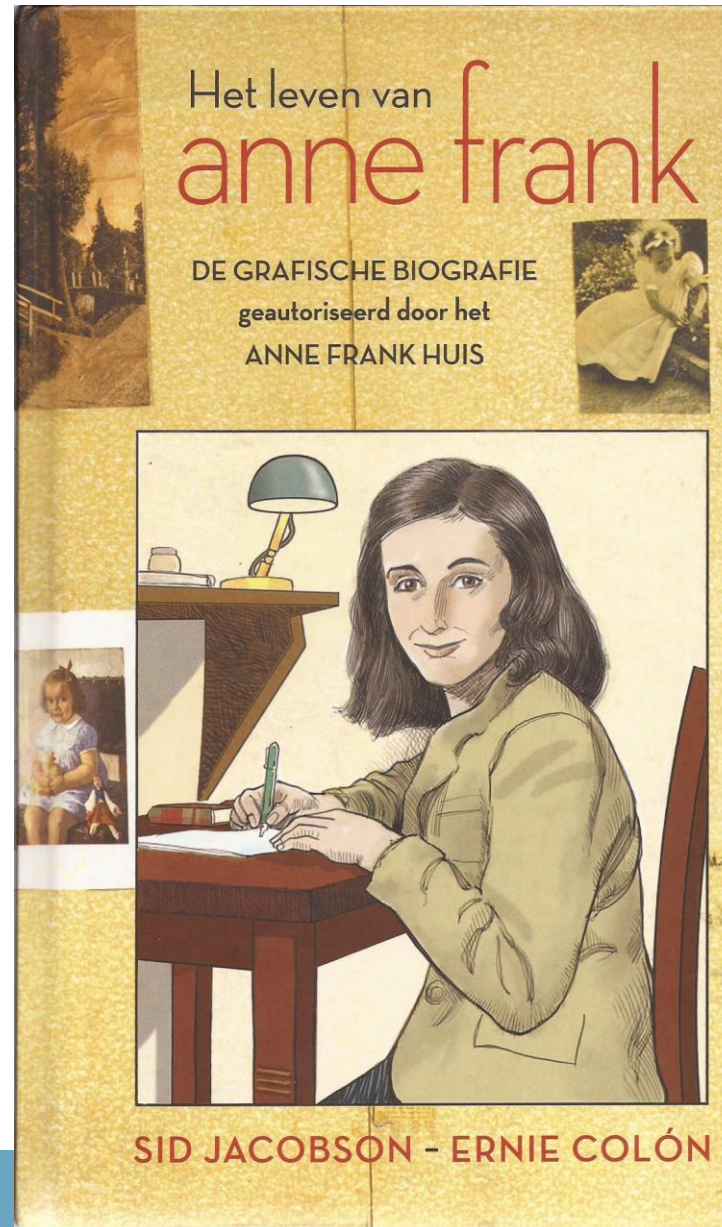
Ik ben makelaar in koffie en woon op Lauriergracht nummer 37.

Ik ben makelaar in koffie en woon op Lauriergracht nummer 37.

Sid Jacobson & Ernie Colón

Het leven van Anne Frank

KU LEUVEN

INSTITUUT VOOR LEVENDE TALEN

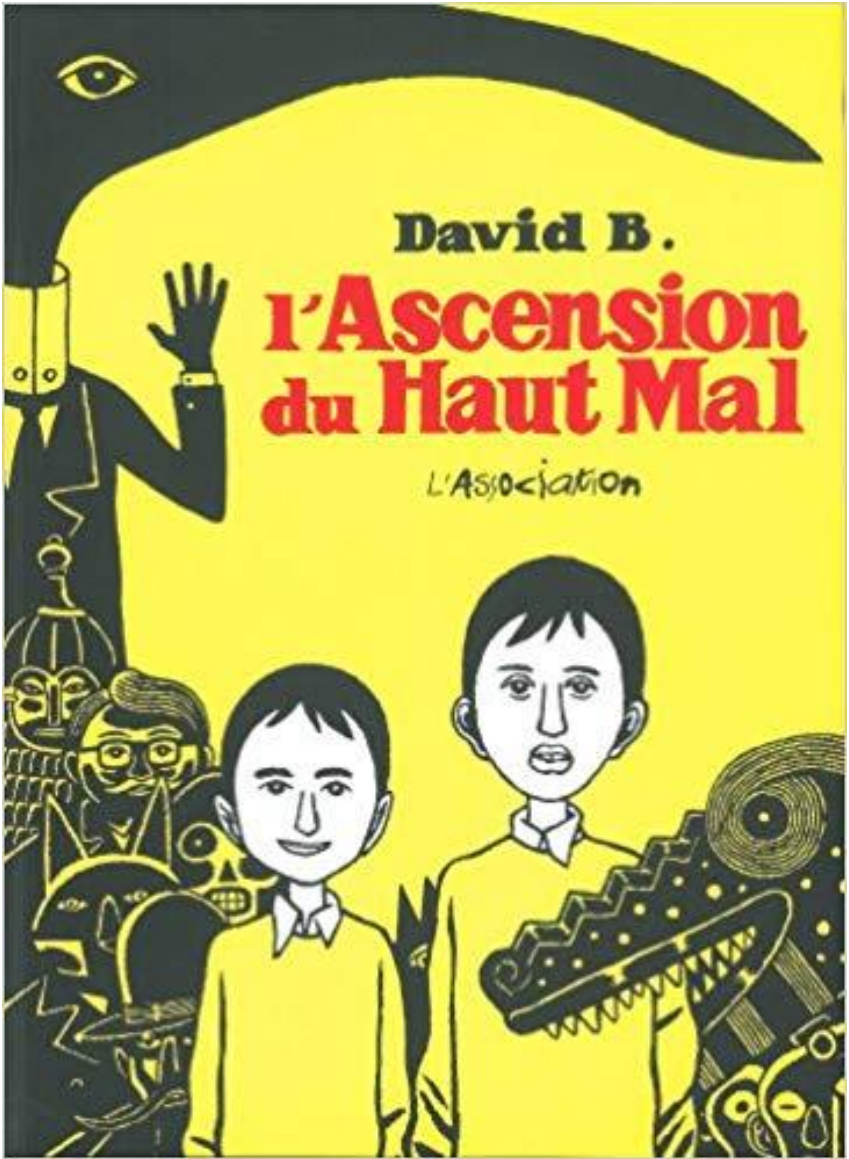
3. Strips, angst en schoonheid (ziekte en handicap)

2 december 2020

Strips, angst en schoonheid

Ziekte en handicap

- 1. aids**
- 2. Alzheimer**
- 3. anorexia**
- 4. autisme**
- 5. blindheid**
- 6. depressie**
- 7. epilepsie**
- 8. kanker**

epilepsie

4. Strips en de 'graphic novel'

9 december 2020

Graphic novels voor de leeslijst

gratis te downloaden!

[http://stripmakerdesvaderlands.nl/
images/graphicnovelgids.pdf](http://stripmakerdesvaderlands.nl/images/graphicnovelgids.pdf)

Margreet de Heer

stripmaker des vaderlands

GRAPHIC NOVELS VOOR DE LEESLIJST

<http://stripmakerdesvaderlands.nl/blog/graphic-novels-voor-de-leeslijst/>

INLEIDING

IK BEN **WILLARD**,
DOCENT NEDERLANDS
OP CSG JAN ARENTSZ
IN ALKMAAR!

IK BEN **BAS**, BEHEERDER
VAN DE COMICLOPEDIA
(ONLINE NASLAGWERK OVER
STRIPS EN STRIPMAKERS)

IK BEN **MARGREET**,
STRIPMAKER DES
VADERLANDS!

— ÉN REDACTEUR BIJ
DONALD DUCK!

WIJ PRESENTEREN:

STRIPS VOOR OP DE LITERATUURLIJST

IK SPOOR MIJN LEERLINGEN
AL JAREN AAN OM STRIPS
OP DE LIJST TE ZETTEN!

HET NEDERLANDS TAALGEBIED IS RIJK AAN MOOIE,
BIJZONDERE LITERAIRE STRIPS! HELAAS BLIJVEN
DIE NOG WEL EENS WAT ONDER DE RADAR...

IK LAAT ZE KIEZEN UIT
MIJN PERSOONLIJKE
VERZAMELING...

DAAROM KOMEN WIJ MET
DEZE HANDIGE GIDS!

EN IK ZORG DAT ER
EEN AANTAL IN DE
SCHOOLBIBLIOTHEEK
TE VINDEN IS!

MAAR...

WAT IS EEN "GRAPHIC NOVEL" PRECIES?

HOE BEPALEN WIJ
WAT "LITERAIR" IS?

TJA, HET IS MET GRAPHIC NOVELS NET ALS MET "LITERATUUR"
— DAAR BESTAAT OOK GEEN VASTE DEFINITIE VAN.

MÓGEN WE
DAT WEL?

TOCH HEEFT IEDEREEN ER WEL
EEN PERSOONLIJK IDEE BIJ...

IK BEN OOK MAAR 'N
CULTUURBARBAAR...

WIJ OOK,
NATUURLIJK.

"EEN GELAAGD VERHAAL, VERPAKT IN DWINGENDE BEELDEN".

EEN GRAPHIC NOVEL MOET
ME WAT DOEN, HIJ MOET ME
EEN BEETJE **VERANDEREN**

OF ZO..

KU LEUVEN

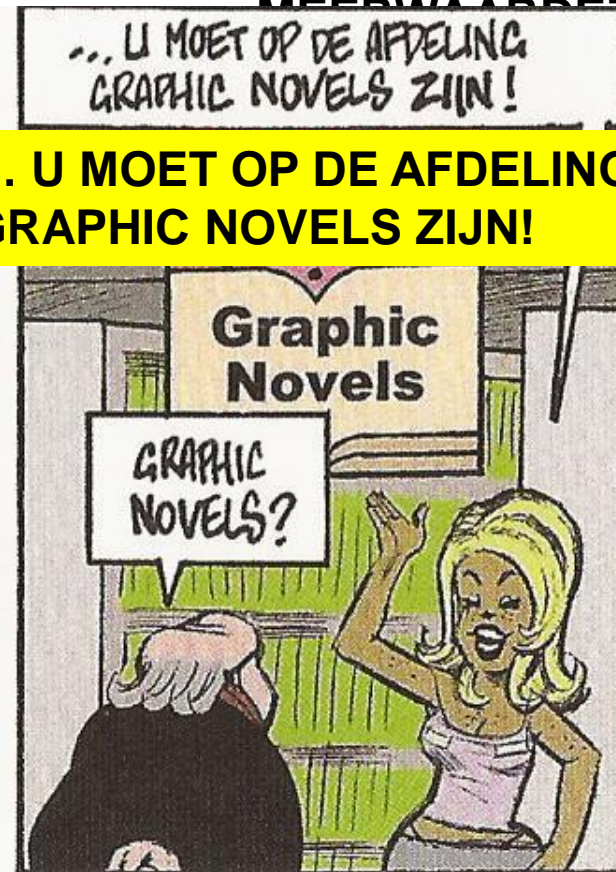
INSTITUUT VOOR LEVENDE TALEN

EEN HEEL NIEUWE LEESERVARING,
SPECIAAL VOOR DE

MEERWAARDEZOEKER!

... U MOET OP DE AFDELING
GRAPHIC NOVELS ZIJN!

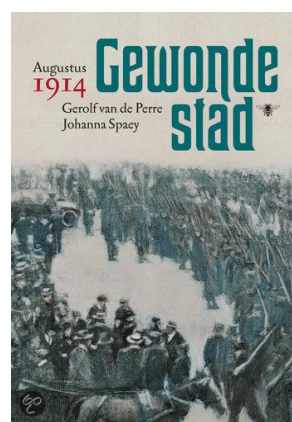
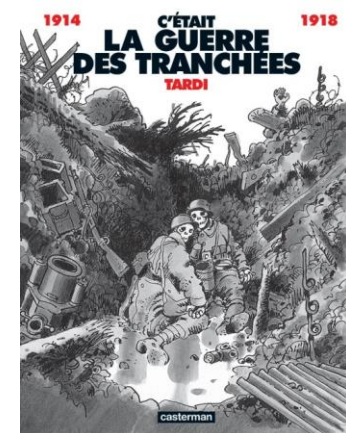
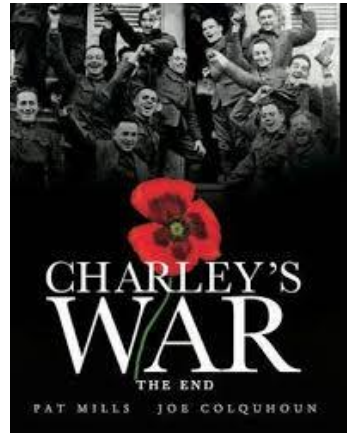
EUH, JA... IK BEN OP ZOEK NAAR
WAT MEERWAARDE, DOCH U
HEEFT BLIJKBAAR
ALLEEN MAAR STRIPS?

MANNETJES IN
VAKJES, TEKST-
BALLONNEN...
DIT IS GEWOON
EEN STRIP!

'Graphic novel' en de Eerste Wereldoorlog

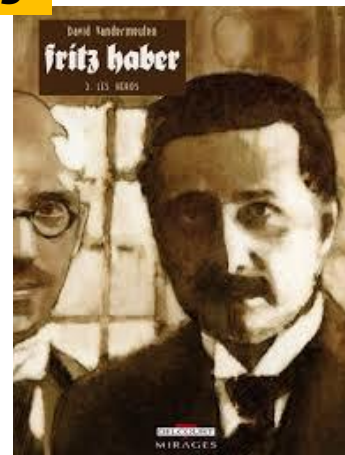
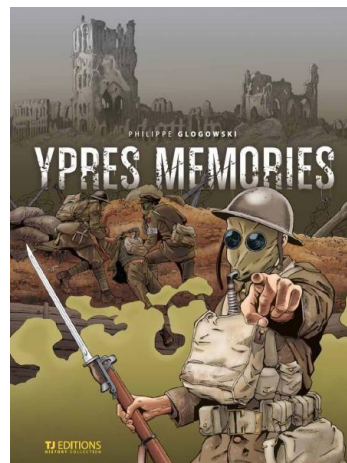
Charley's War

Gewonde stad

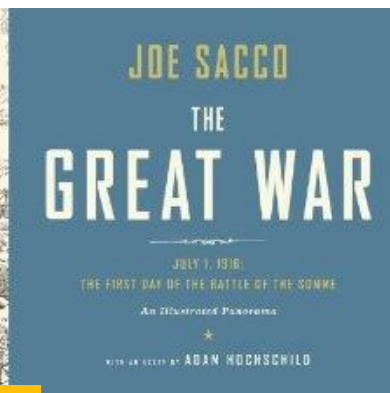
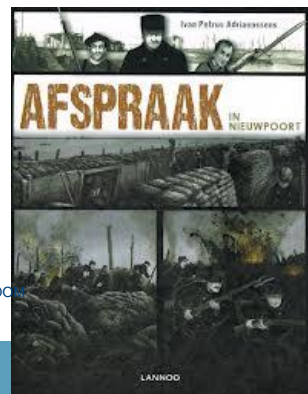
Loopgravenoorlog

Ypres Memories

Fritz Haber

Afspraak in Nieuwpoort

The Great War

•BERKENBOC

Elsie en Mairi

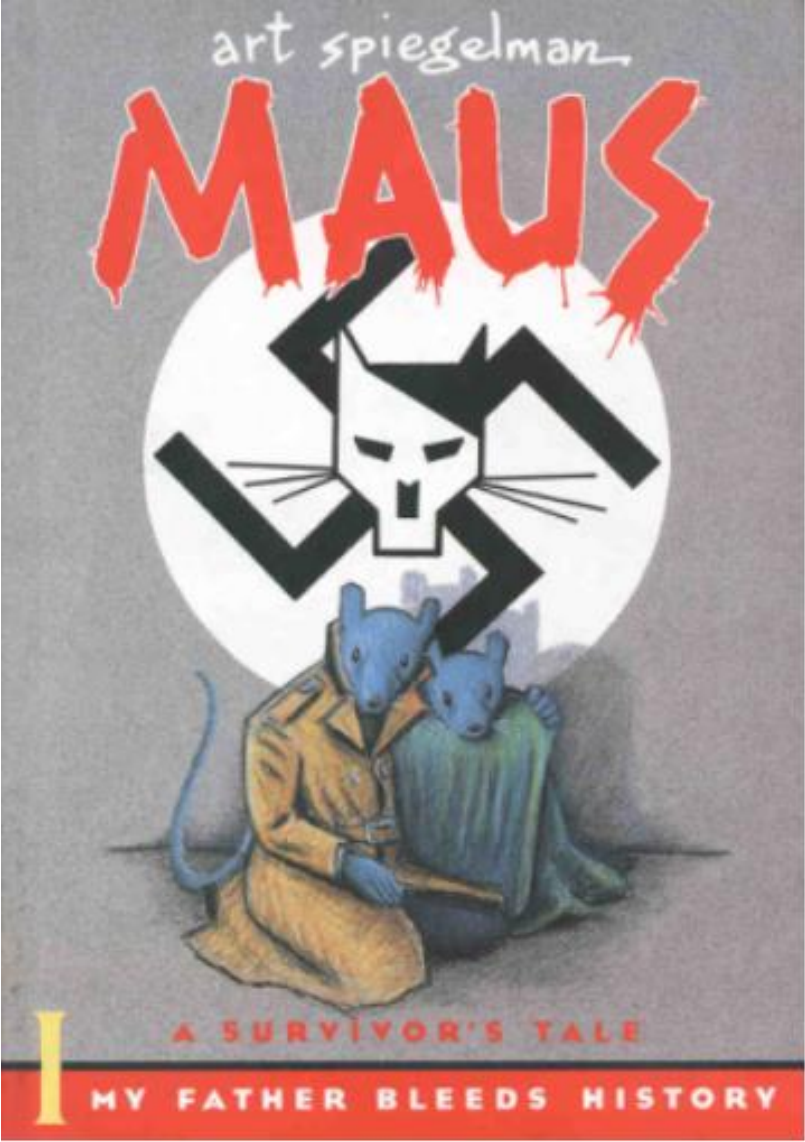
KU LEUVEN
INSTITUUT VOOR LEVENDE TALEN

'Graphic novel' en de Tweede Wereldoorlog

- Art Spiegelman
Maus

1001

•BERKENBOOM

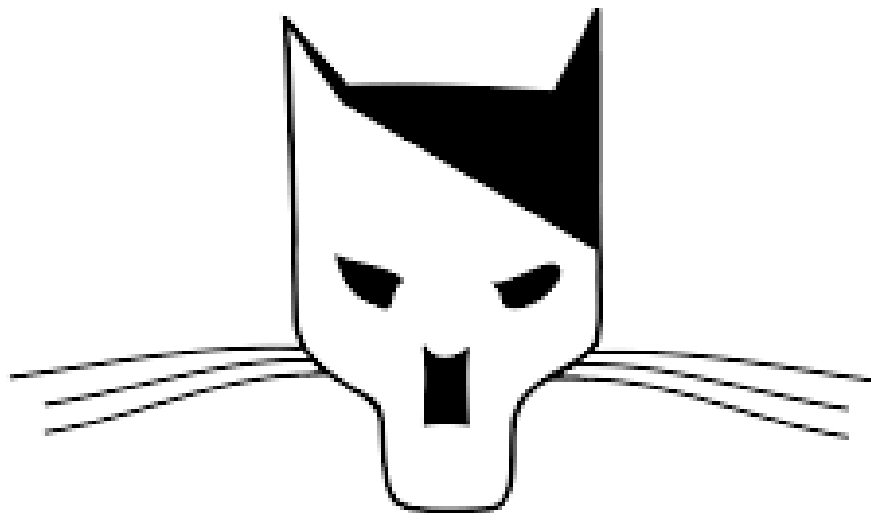

BERKENBOOM

LEUVEN

INSTITUUT VOOR LEVENDE TALEN

In *Maus* worden
de Joden voorgesteld als muizen,
de Duitsers als katten,
de Amerikanen als honden,
de Polen als varkens...

•BERKENB

KU LEUVEN

INSTITUUT VOOR LEVENDE TALEN

'Graphic novel' en Congo/Afrika

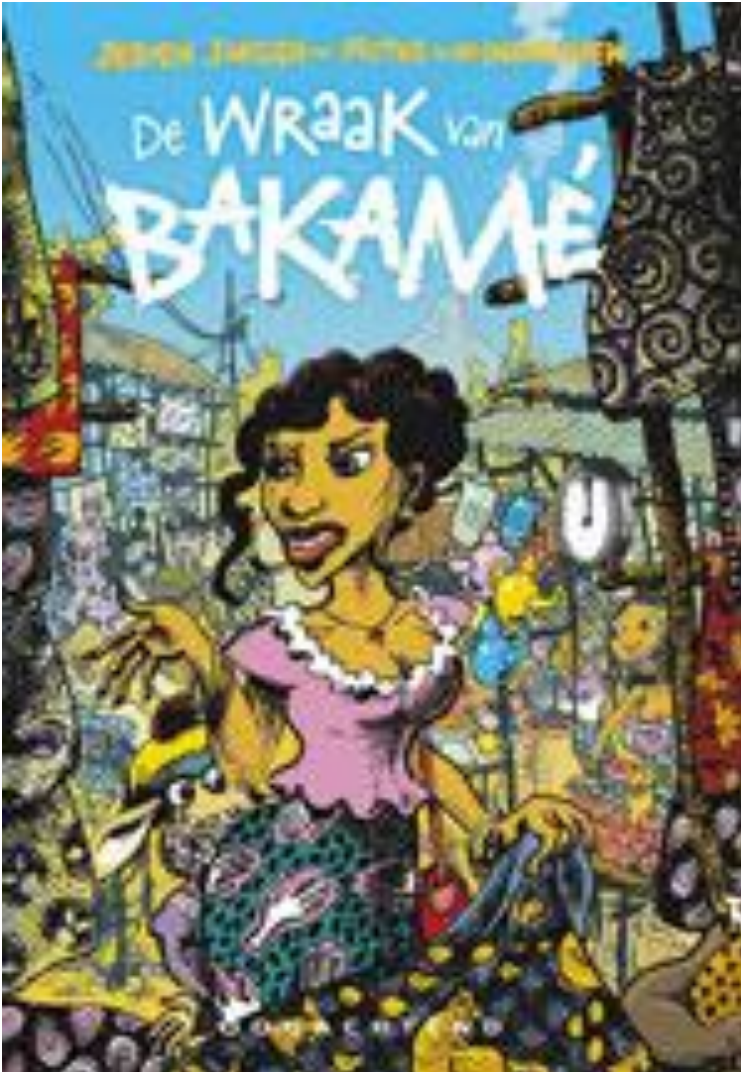
•BERKENBOOM

KU LEUVEN

INSTITUUT VOOR LEVENDE TALEN

Jeroen Janssen & Pieter van Oudheusden (2010)

De wraak van Bakamé

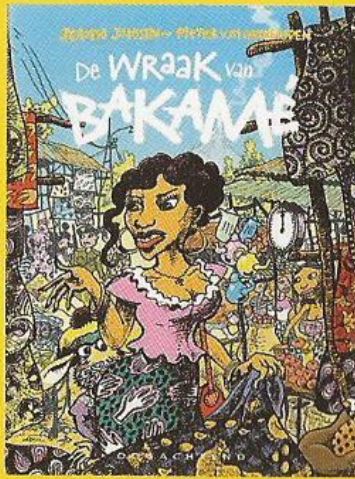
- vuistdikke **graphic novel** (320 p.): een sexy Afrikaanse fabel over een geslepen haas, een luie hyena en hun onwijs knappe vrouwen. *Et alors?*
- “zoveel schoonheid, zoveel gitzwarte humor, zoveel Afrika in één strip. Machtig!”
- een reis die Mpyisi zal leiden naar “het hart van de duisternis...”

<https://www.demorgen.be/nieuws/de-wraak-van-bakame-dierenfabel~b2198299/>

een-geestige-

KU LEUVEN

INSTITUUT VOOR LEVENDE TALEN

De wraak van Bakamé

Jeroen Janssen, Pieter van Oudheusden

Een sexy Afrikaanse fabel voor volwassenen: Reinaert de Vos revisited.

Ingrediënten:
Afrika, fabels, erotiek

Uitgever: Oogachtend
Jaar: 2010
Aantal bladzijden: 320

Jeroen Janssen kent Afrika als geen ander, hij woonde en werkte jarenlang in Rwanda - tot aan de genocide. Verwacht van hem dus geen clichébeelden van derde wereld-anekdotes of andere realistische reisavonturen.

Janssen liet zich inspireren door lokale fabels, zoals eerder opgetekend door een Vlaamse missionaris, Gustaaf van Acker. Hij mengt die verhalen, waarin dieren mensen verbeelden, met moderne Afrikaanse toestanden. Zo ontstaat een volwaardige variant van onze middeleeuwse Reinaert de vos. Die laatste is vooral de held geworden in kinderbewerkingen, maar is in wezen een nietsontziende slimme overlever, die de zwakheden van zijn mede-"mens" uitbuit. Zo ook onze Bakamé, de haas, die de rol van de slimmerik met verve speelt, het reggae-mutsje immer monter op de kop. Het pispaaftje van dienst is de hyena Mpyisi, alias Kadaverbek, een pantoffelheld met een grote bek.

In een Afrikaans land stort een vliegtuig neer, met daarin het nationale voetbalelftal. De president (despotische trekjes) verordonneert een grondig onderzoek: "Op onbetaalde overuren mag niet worden bezuinigd". Wat blijkt: de motor was uiteraard tijdelijk vervangen door een door Bakamé de haas geritselde automotor, afkomstig uit de van, jawel, kadaverbek "geleende" roestbak. Ook bij de dames troeft de wellustige Bakamé Mpyisi steevast af, hij duikt zelfs met mevrouw hyena (pronte borsten) de koffer in. Als het net zich rond Bakamé sluit, neemt hij gruwelijk wraak.

Vragen:

- *Er is echt een Afrikaans elftal neergestort. Welk? Welke moderne Afrikaanse situaties herken je nog meer?*
- *Wie was die Van Acker in het echt en welke rol speelt hij hier?*
- *Vind je Bakamé sympathiek? Zou je met hem bevriend willen zijn?*
- *Maak een vergelijking met de genoemde Reinaert de vos.*

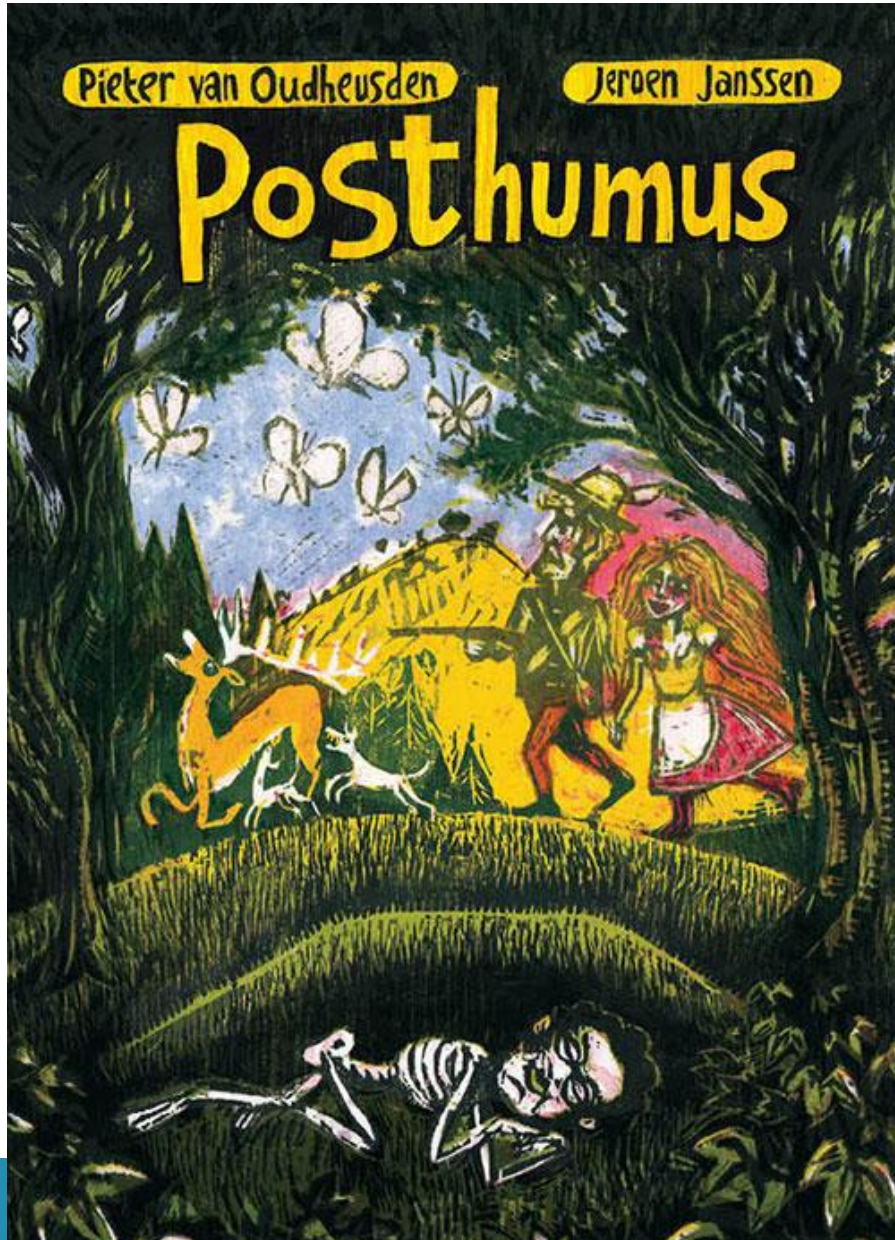
'Graphic novel' en muziek

•BERKENBOOM

KU LEUVEN

INSTITUUT VOOR LEVENDE TALEN

Van Oudheusden & Janssen
Posthumus

Posthumus is een strip over...
Franz Schubert, begot!

... Al snel zitten we aan het sterfbed
van de amper eenendertigjarige
Weense componist (1797-1828).

Der Franz herbeleeft zijn liefdes,
zijn armoede
en de escapades van zijn vrienden...

Posthumus is postuum het mooiste stripboek
van Pieter van Oudheusden en tegelijk ook
Jeroen Janssens toegankelijkste werk geworden

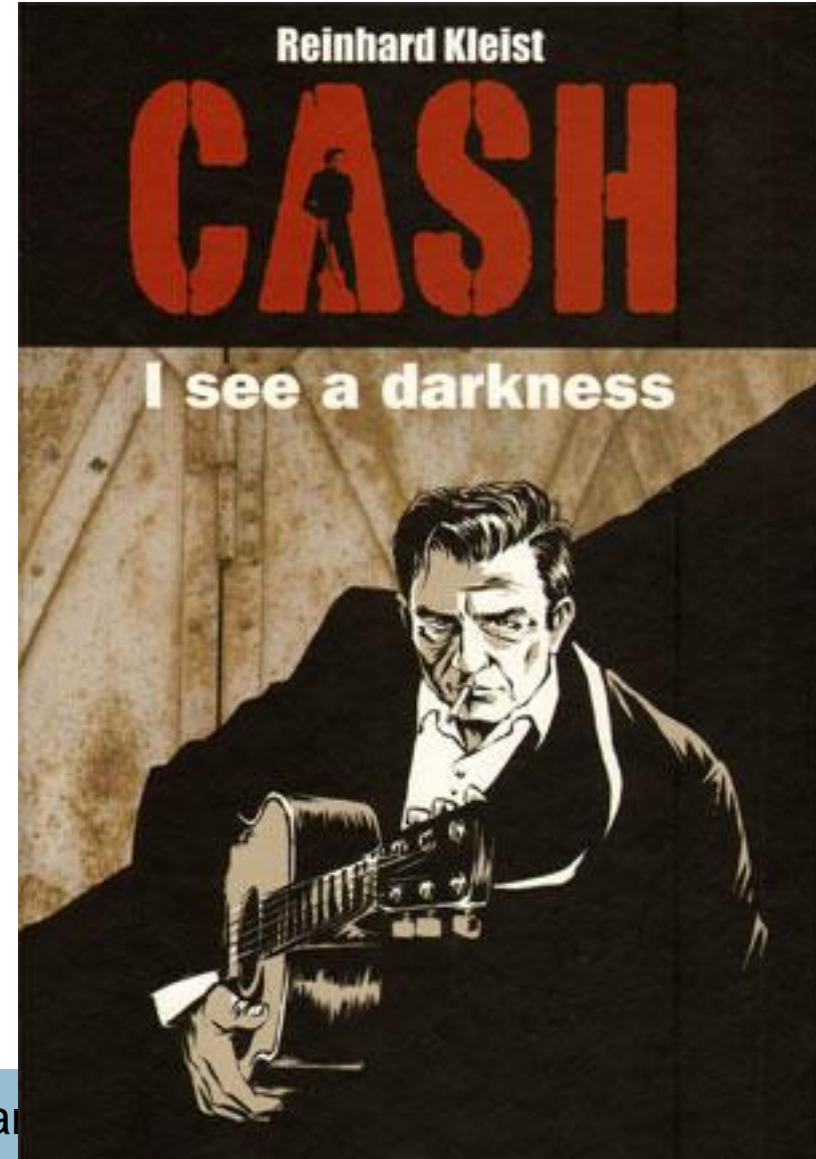
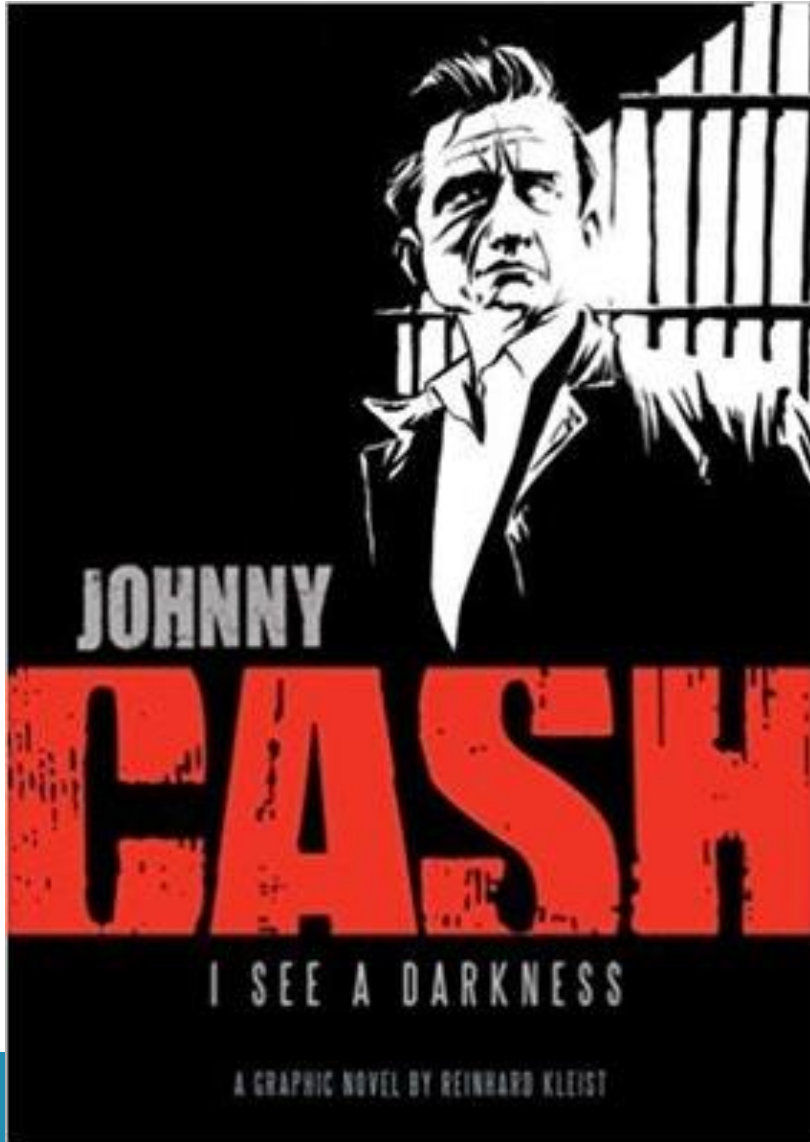
KU LEUVEN

INSTITUUT VOOR LEVENDE TALEN

Reinhard Kleist
Johnny Cash
I See a Darkness

Reinhard Kleist
Cash
I see a darkness

[s://offthetracks.co.nz/sa](https://offthetracks.co.nz/sa)

LEUVEN

00/ LEVENDE TALEN

俳句

Graphic novels? Ja!

winter en zomer, altijd:

‘paradepaardje’!

**“En... wat hebben
we geleerd
vandaag?”**

1

2

3

